

THE EUROPEAN UNION AND UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: EXPERT ASSESSMENTS

Kalishchuk O. M.

Introduction

The full-scale Russian-Ukrainian war has significantly changed the world and the geopolitical situation, complicating the identification of strategic priorities and partners. Let's start with a statement: Ukraine's relations with the EU have been undulating, and, accordingly, the Ukrainian state's integration model has fluctuated between the “Western” and “Eastern” models under the influence of internal and external factors. Russia's aggression has only emphasized the impossibility of “sitting on two chairs” and the need to make a choice.

Long before 2022, some prominent politicians and experts warned that this issue was a matter of survival for Ukraine. Zbigniew Brzezinski openly stated that the condition for Ukraine's existence as an independent state was its transformation into a part of Central Europe, not Eurasia¹. The German politician Edgar Bahr was no less categorical in his vision of the situation and warned against it: “In its current interim status, Ukraine is unlikely to be able to reaffirm its statehood on its own for a long time. This vacuum will probably disappear within the next 10-15 years... Ukraine will either integrate into the European Union or – if not nominally, then de facto – rejoin Russia in an alliance”². Ukrainian scholars also saw Ukraine's entry into the integrated Euro-Atlantic security space as a guarantee of its establishment as an independent state. In their opinion, it is only a matter of time and realization of this strategic goal.

The Russian-Ukrainian war has only emphasized the lack of alternatives to this choice and its deeper meaning. The civilizational nature of the Russian-Ukrainian war has been pointed out by the expert

¹ Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. С. 121.

² Die Europäische Union, Russland und Eurasien: die Rückkehr der Geopolitik Winfried Schneider-Deters, Peter W. Schulze, Heinz Timmermann (Hrsg.); mit einem Geleitwort von Egon Bahr. Berlin: BWV, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2008. 656 p.

community since its beginning³. First of all, Ukraine's reluctance to fit into the Russian civilizational paradigm, its orientation towards pan-European and Euro-Atlantic democratic values, according to Alla Kyrydon and Serhiy Troyan, have become the determining motive for Russia's latest “crusade” against Ukraine in the political, social, cultural, informational, ideological and armed dimensions⁴.

As Oleh Kalakura formulated it, for Ukraine, victory in the war is, among other things, an opportunity to complete the civilizational transition from a post-totalitarian society to a democratic one and from Eurasian to Western civilization⁵. It is no coincidence that experts from the former Soviet republics of Central Asia, speaking about Ukraine's European integration prospects, among other things, formulated the following points: 1) “Ukraine is returning to the European family and saying its last “goodbye” to the Soviet-Russian empire”; 2) “the country's civilizational uncertainty has ended in favor of the European choice”; 3) “a country of European mentality wants to get rid of the assessment of annoying partners with imperial ambitions”⁶.

According to Oleksandr Reznik, the European integration aspirations of Ukrainians have gone from ambivalence to clarity⁷. However, only since 2014 has European integration become a defining direction of Ukrainian politics, and since the beginning of Russia's full-

³ Детальний аналіз історіографії характеру російсько-української війни (в тому числі й цивілізаційного) див.: Галів М., Ільницький В. Характер сучасної російсько-української війни (2014–2023): вітчизняний історіографічний дискурс. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Історія*. 2023. Вип. 13/55. С. 47–73.

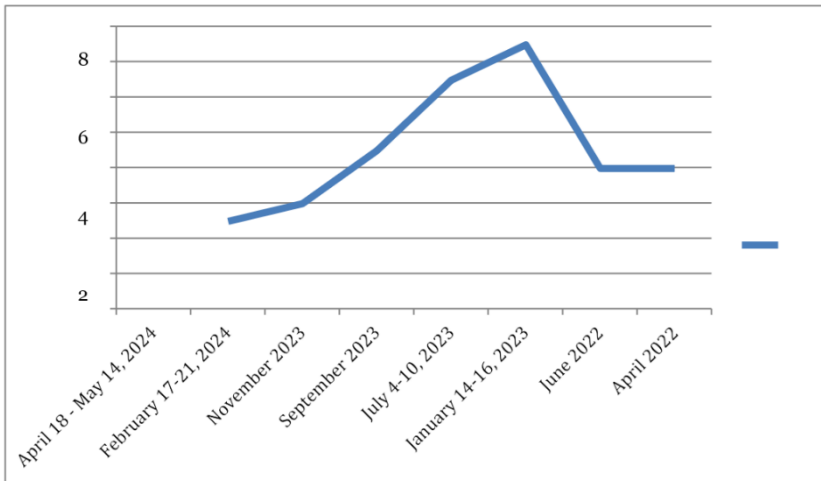
⁴ Киридон А., Троян С. Цивілізаційна війна 2014–2022: національно-визвольна війна України XXI століття (теоретичний дискурс). *The Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. P. 523–534.

⁵ Калакура О. Етнополітичні дослідження системи наукового осмислення уроків війни російської федерації проти України. *Наука і освіта в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки*. Том II. / Ред.: В. Ільницький, М. Галів. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім “Гельветика”, 2024. С. 236.

⁶ Кармазіна М., Бевз Т., Ротар Л., Нападиста В. Виклики й інтеграційні перспективи України в контексті російської агресії в Криму та Донбасі: аналіз оцінок зарубіжних аналітиків і експертів. Київ: ІПіЕНД ім. і. Ф. Кураса НАН України, 2017. С. 175.

⁷ Резнік О. Євроінтеграційні прагнення українці: від амбівалентності до увиразнення. URL: <https://dif.org.ua/article/evrointegratsiyni-pragnennya-ukraintsiv-vid-ambivalentnosti-do-uviraznennya>

scale invasion on February 24, 2022, it has become a priority, the only possible and inevitable way of Ukraine's further development. Analysts emphasize that European integration has become Ukraine's geopolitical choice, enshrined in the Constitution and the National Security Concept since 2015 and in the Foreign Policy Strategy 2021 since 2021. The war has intensified and proved the readiness of Ukrainians to defend the European path of development and strengthened public support for the movement towards the EU.

One way or another, European values have become a factor in consolidating Ukrainian society in the context of the Russian-Ukrainian war⁸. Moreover, in a broader sense, some of the participants in the scientific discourse speak of the European integration process as a component of the Ukrainian national idea⁹.

At the same time, experts point out that this tectonic shift is being observed not only in Ukraine, but also in European countries (and in a short time): “The Revolution of Dignity did not lead, for example, to the formation of a more ambitious EU strategy for Ukraine. Let me remind you that both the Association Agreement and the Visa Liberalization Action Plan were signed before the Revolution of

⁸ Калінічева Г. Європейські цінності як чинник консолідації українського суспільства в умовах російсько-української війни. *Європейські історичні студії*. 2024. № 28. С. 84–102.

⁹ Тодоров І. Я. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність: навч. посібн. Ужгород: ТОВ “РІК-У”, 2022. С. 10.

Dignity. This crossing of the barrier from neighborhood – third country, neighbor, partner – to family member, *family member*, changed literally within the months of 2022. Of course, we can say that this did not appear on an empty moon, that it had been prepared for years and decades, but it happened then, in this period between the end of February and June 2022”¹⁰. The fact is that the Russian-Ukrainian war has significantly changed approaches to security issues on the European continent (it is no coincidence that it was rightly called the “European war”)¹¹.

1. European integration as a factor in the Russian-Ukrainian war

Experts agree that the full-scale Russian-Ukrainian war that began on February 24, 2022, was actually aimed at making European integration impossible¹². The situation became more than obvious when, under pressure from Russia, Ukraine and the Ukrainian people, through the Maidan and the expression of their will, began to fight for their independence¹³. “The insidious full-scale armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, which began on February 24, 2022, was caused, in addition to the manic, senseless and unrealistic intention of the Kremlin leadership to take revenge and revive Russia's imperial status after the collapse and disintegration of the USSR, by Ukraine's European choice, the consistent course of the Ukrainian authorities towards European and Euro-Atlantic integration, supported by the vast

¹⁰ Заремко К. Від країни-невидимки до топ-пріоритету ЄС: еволюція відносин України та ЄС очима експертів. URL: https://www.google.com/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://neweurope.org.ua/uk/analytics/vid-krayiny-nevydymky-do-top-priorytetu-yes-evolyutsiya-vidnosyn-ukrayiny-ta-yes-ochyma-ekspertiv/&ved=2ahUKEwjyjaCCmoGKAxUOh_0HNacRELoQFnoECAQQAg&usg=AOvVaw2-wboCaZAWnlwe5MabAePj

¹¹ Peace in Ukraine I: A European War. Europe Report No 256. April 2020. International Crisis Group. 30 p. URL: <https://www.google.com/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/eastern-europe/ukraine/256-peace-ukraine-i-european-war>

¹² Віннічук О. В., Маркітантов В. Ю., Чабанов В. Г. Російська агресія як чинник європейської інтеграції України. *Політикус: науковий журнал*. 2022. Вип. 4–2. С. 26.

¹³ Мустафазаде Парвана Тельман. Позиція Азербайджану в російсько-українській війні. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. С. 1007.

majority of Ukrainian citizens”¹⁴. For Russia, the so-called “special operation” is interpreted as “self-defense” against Ukraine's potential European integration and accession to NATO. It is Kyiv's European integration drift away from Moscow's zone of “privileged interests” that is identified as the main reason for the Russian-Ukrainian war¹⁵. The Polish researcher Czesław Partacz (known for his far from pro-Ukrainian views) proceeded from the same hypothesis when he stated that Russia considers the intensification of Ukraine's steps towards integration with Western structures as a direct threat to its sphere of influence¹⁶. Obviously, this is not the only explanation for the motives of Russia's actions (after all, any historical processes always have a whole range of reasons). Researchers point out that the Russian-Ukrainian war, which began in 2014, is not the first undisguised neo-colonial war of Russia. It was preceded, in particular, by two Chechen wars and the short-lived Russian-Georgian war of August 7-12, 2008, the lessons of which, unfortunately, Kyiv has not learned. A comparison by researchers of at least some aspects of the Russian-Georgian and Russian-Ukrainian wars shows that Russia initiated both wars precisely to prevent NATO and the EU from expanding to Eastern Europe and entering its sphere of interests – Georgia and Ukraine¹⁷.

According to some experts, the ambiguity of the Europeans' position (Ukraine, which made its choice in favor of Euro-Atlantic integration in 2014, was kept on the doorstep of the EU and NATO for a long time) finally convinced the Russian dictator that in the event of a military invasion of Ukraine, the collective West would not provide

¹⁴ Віднянський С. Україна – Європейський Союз: новий етап взаємовідносин в умовах російсько-української війни 2014–2022 рр. *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. міжвід. зб. наук. пр. 2022. Вип. 31. С. 10.

¹⁵ Пашков М. Російсько-український конфлікт: фактор відчуження. *Агора: Російсько-українські відносини: від травм та конфліктів до примирення та співучасті*. 2015. Вип. 15. С. 22.

¹⁶ Partacz Cz. Historyczno-polityczne przyczyny wojny rosyjsko-ukraińskiej 2022. *Symbolas Europaeae. Studia Humanistyczne Politechniki Koszalińskiej* (2021–2023). 2024. № 16. S. 115.

¹⁷ Тишкун Ю. Я., Процько Д. А. Російсько-українська війна в призмі сучасних критичних подій міжнародних теорій міжнародних відносин. *Політичне життя – Political Life*. 2022. № 2. С. 52.

support/assistance¹⁸. At the same time, according to some researchers, Ukraine's accession to NATO, full integration into the EU structures, further development of the Armed Forces of Ukraine, and strengthening of the economy – for the next decade – is the only correct response to the potential threat that will continue to arise from Russia¹⁹ and the key to post-war recovery²⁰. In the context of the decisions of the European Parliament and the European Commission on possible EU membership²¹, it seems most likely that this is the constructivists' vision of Ukraine's membership in European structures as a way/way to resolve the Russian-Ukrainian war²².

2. The impact of the Russian-Ukrainian war on Ukraine's accession to the EU

Timothy Snyder, emphasizing the global and historical dimension of the conflict, not accidentally noted: “This war is about the assertion of principles in the twenty-first century and the possibility of a democratic future”²³. This, in turn, opened a moral and geopolitical “window of opportunity” for Ukraine²⁴. Resisting large-scale armed Russian aggression, suffering huge human, financial and economic losses, the country has gained the status of an EU candidate, continues

¹⁸ Киридон А., Троян С. Метапростори російсько-української війни в причинно-наслідкової парадигмі. *Російсько-українська війна. Енциклопедичний глосарій* / Упорядники: А. Киридон, А. Іваненко; за заг. ред. А. Киридон. Київ: Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво”, 2024. Вип. 1. С. 78.

¹⁹ Козловець М. А. Вплив російсько-української війни на світовий порядок. *Україна в умовах формування нового світового порядку*: зб. матеріалів XXXV Харків. політ. читань (м. Харків, 28 квітня 2023 р.) ю М-во освіти і науки України, Нац. юр. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Харків. Асоц. Політологів. Харків: Право, 2023. С. 24.

²⁰ Гришко В. І., Киричук Б. С. Євроінтеграція як запорука післявоєнного відновлення України: актуальні проблеми та перспективи розвитку. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С. 30–36.

²¹ Sydorenko S. *Ukraine's Road to Candidacy: Details of the Commission Plan to Move Ukraine Closer to the UE*. URL:

²² Opoka I. International Approaches to the Crisis in Ukraine. *Polish Journal of Political Sciences*. Warsaw 2016. Vol. 2. Issue 2. P. 73, 96.

²³ Snyder T. Ukraine Holds the Future. The War Between Democracy and Nihilism. *Foreign Affairs*. 2022. September – October. URL: <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/ukraine-war-democracy-nihilism-timothy-snyder>

²⁴ Ukraine's possible EU accession and its consequences. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP)*. URL: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/ukraines-possible-eu-accession-and-its-consequences#publication-article-60s>

European integration in various areas, deepens its partnership with the EU, implements the recommendations of the European Commission and implements the provisions of the Association Agreement.

Experts point out that the war had both positive and negative effects on European integration processes: “Russia's military intervention accelerated European integration processes in our country, helped unite the nation, strengthened the solidarity of Ukraine and the EU, and consolidated the EU countries in jointly opposing the Kremlin's aggression. A new quality of relations between Kyiv and Brussels has emerged, which includes Ukraine's candidate status for EU membership, a high level of trust and unprecedented intensity of mutual contacts, and liberalization of trade and economic cooperation. At the same time, Russia's expansion has negatively affected and slowed down Ukraine's European integration, which suffered huge human and economic losses during the war and has to focus significant resources on countering Russian intervention. Under the current circumstances, political support, and military, financial, and humanitarian assistance from the EU countries are critically important for Ukraine. The EU's sanctions policy, coordinated with other countries, is also an effective tool for countering the aggressor country”, says Pashkov.

According to researchers, the experience of Ukraine's “military” European integration (for the first time since the EU's existence) has no analogues²⁵. The precedent of granting Ukraine (as well as Moldova) the status of an EU candidate before the fulfillment of predefined conditions and the country's readiness to move to the next level of integration is a unique phenomenon in European politics²⁶. One way or another, experts are convinced that the pace of progress on the European path – from applying (February 2022) to obtaining the candidate status (June 2022) and including Ukraine in the Enlargement

²⁵ Стоян Є. О., Артеменко К. С., Пищенко. Санкційна відповідь ЄС на повномасштабну війну в Україні (політико-правовий аспект). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 736.

²⁶ Близняк О., Риков А. Процес євроінтеграції України в умовах повномасштабної російсько-української війни: проблеми та перспективи. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 2 (16). С. 123.

Package for 2023 – is recognized as unprecedented in the history of the European Union²⁷.

For example, analysts point out that the procedure for joining the European Community is clearly regulated and there have been no precedents for EU enlargement under the “fast-track procedure” (and the concept itself appeared only after Ukraine applied for membership)²⁸. In this context, it is reasonable to conclude that the rapid process of Ukraine's acquisition of the EU candidate status is primarily a reflection of the political will to become a “full-fledged” part of Europe. In the context of our discussion, the submission of the EU membership application four days after the start of Russia's full-scale invasion of Ukraine should be considered a symbolic gesture.

Ukrainian and foreign analysts, when analyzing the prospects of Ukraine's European integration in the context of war, mainly distinguish three possible scenarios²⁹. The first scenario is “positive” or “optimistic”: Ukraine's membership in the EU in the short term (negotiations will be successfully completed in 4-5 years, and by 2030 Ukraine will become a full-fledged member of the European Union with all the benefits of the common market and legal framework). This vision was expressed, for example, by international relations analyst and author of the Foreign Policy channel Marcin Kusmerczyk: “Changes in the EU are taking place before our eyes, and the prospect of Ukraine joining the European community should not be so distant in time”³⁰. The second scenario is “negative” or “pessimistic”: will the EU live to see Ukraine join it? (Accession negotiations do not start and

²⁷ Марчук В. Європейська інтеграція України: політичний і безпековий виміри. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. Вип. 17. С. 111.

²⁸ Макаренко Н. А. Нові перспективи вступу України до Європейського Союзу: вплив російсько-української війни 2022 року на євроінтеграцію. *Аналітично-порівняльне правознавство: електронне наукове видання*. 2022. № 1. С. 369.

²⁹ Романюк Н. Перспективи європейської інтеграції України в умовах агресії Росії. *Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських спільнот*: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Рівне, 9 листопада 2023 р.). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської інтеграції, 2023. С. 30–31; Lang J. Jak zakończyć wojnę na Ukrainie? Scenariusze zakończenia konfliktu / redakcja Jacek Płaza. Kraków: Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, 2023. 65 s. (Raport 07/2023).

³⁰ Publicyści i analitycy o wejściu Ukrainy do UE i NATO: to duże wyzwanie dla Polski. *Polska Agencja Prasowa*. 24.09.2024. URL: <https://www.pap.pl/mediaroom/publicysci-i-analitycy-o-wejsciu-ukrainy-do-ue-i-nato-duze-wyzwanie-dla-polski>

Ukraine remains in the status of an EU candidate for several decades). The third scenario is “realistic” or “neutral”: Ukraine's membership in the EU is a long-term prospect (Ukraine will start accession negotiations after the war ends (or is “frozen”), in the second half of the 2020s the EU will provide financial assistance to Ukraine for reforms, monitor compliance with the Copenhagen criteria; the process of ratification of the accession agreement will take several years and Ukraine will become an EU member after 2035). It was the extreme option that German Foreign Minister Annalena Baerbock³¹ and Slovenian Prime Minister Janez Janša³² once spoke about. For example, Igar Tyshkevych of the Ukrainian Institute for the Future described seven possible scenarios – from the most incredible to quite realistic and possible to implement in the near future (the black swan scenario for the Russian political system; defeat of Ukraine; “1991 border” or complete defeat of Russia; “freeze” scenario; “Minsk-3”; “38th parallel”; tactical defeat of Russia), two of which he considers the best of the real ones for Ukraine³³.

At the same time, analysts (such as Józef Lang) have identified factors that play a role in which of these scenarios will be realized: The ability of the Armed Forces of Ukraine to effectively counter the Russian army and regain control over the occupied Ukrainian territories; the duration of military and financial assistance from the West, which is crucial to support Ukrainian military efforts; the internal situation in Russia – the problem of internal stability and unpredictability, as evidenced by the attempted coup d'état by the Wagner PMC in July 2023³⁴.

At the same time, analysts emphasize and warn that obtaining the status of a candidate for accession to the European Union is only the beginning of a long process. That is why experts see obtaining

³¹ Politico. Germany tells Ukraine ‘no shortcut to EU membership as Baerbock meets Zelenskyy. URL: <https://www.politico.eu/article/annalena-baerbock-no-shortcut-ukrainian-eu-membership>

³² Premier Slovenii: ye krainy, yaki khotily b lyshyty v “zali ochikuvannia” YeS. 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/31/7140339/>

³³ Тишкевич І. Сценарії завершення війни. 2023. URL: <https://uifuture.org/publications/sczenariyi-zavershennya-vijny-v-uif-prezentuvaly-dopovid-shhodo-togo-kolyta-za-yakyh-umov-v-ukrayini-mozhlyve-zavershennya-vijny/>

³⁴ Lang J. Jak zakończyć wojnę na Ukrainie? Scenariusze zakończenia konfliktu / redakcje Jacek Płaza. Kraków: Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, 2023. 65 s. (Raport 07/2023).

candidate status as a challenge. Summarizing the year 2022, the Razumkov Center experts highlight the following points: 1) political, diplomatic, financial, economic, and human resources are being mobilized to counter Russian intervention in order to ensure a strong military contingent on the Ukrainian-Russian front and increase funding. This, in turn, affects human and financial resources for European integration; 2) the war has slowed down reforms under the EU-Ukraine Association Agreement. The need to adapt European norms to the conditions of martial law and warfare; 3) the war has affected the level of interest and activity of business partners in cooperation with Ukraine and vice versa; 4) the war has turned Ukraine into a long-term recipient of international assistance (therefore, European integration is being considered in the context of military, financial and economic support for Ukraine and the restoration of the post-war period)³⁵. In their opinion, only a successful implementation of reforms in Ukraine is a key factor for further progress in the European integration process, which includes reforms in the field of justice, the fight against corruption, the improvement of public administration, and the development of democratic institutions³⁶.

An expert assessment of Ukraine's progress in fulfilling the seven requirements set by the European Commission is important. As of August 2022, the New Europe Center assessed Ukraine's progress in implementing reforms at 4.4 points out of 10³⁷. Given the time that has passed since the publication of these conditions and the moment of this verification, Ukraine has made good progress in some aspects of its tasks. In particular, in the areas of HCJ and HQCJ reform (7 points), anti-corruption (6 points), and media legislation (6 points). Several other areas were rated at 5 points. However, as of November 2022, the progress in implementing reforms was rated at 4.7 points out of 10. In particular, changes have occurred only in the areas of reforming the

³⁵ Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. 2022. URL: <https://razum-kov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>

³⁶ Діп І. Ю. Євроінтеграція України на сучасному етапі: виклики і перспективи. 2022. URL:

³⁷ Центр “Нова Європа”. Кандидат Check-1: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. 2022. URL: <https://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-de-ukrayina-perebuyaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatstva/>

Constitutional Court: from 0 to 3, and reforming the HCJ and the HQCJ: from 7 points to 6³⁸. The assessments of the reform progress as of the end of January – beginning of February 2023 looked like this: 5.8 points out of 10; the most noticeable progress was made, in particular, in media legislation - 9 (6 points), legislation on national minorities – 8 points (5 points), reform of the HCJ and HQCJ – 7 (6 points), etc³⁹. One way or another, the success of Ukraine's progress on the path to European integration depends on constant and professional monitoring of the fulfillment of the requirements set for Kyiv and the development of recommendations for their effective implementation by experts.

3. Consequences of the Russian-Ukrainian war for the EU countries

The Russian-Ukrainian war has become a challenge not only for Ukraine but also for the EU. According to experts, Ukraine has become a kind of test of the West's, and especially Europe's, readiness to find and realize its civilizational mission again by formulating an active foreign policy.

It is necessary to recall the well-known prediction of Jean Monnet, who stated that “Europe will be forged in crisis” and a number of decisions will be made at that time⁴⁰. He believed that the development of regional integration would be the best response to the challenges and problems that would arise. It is from this perspective that the consequences of Russian aggression should be considered. We cannot ignore the opinions of those scholars who study the theory of European integration and point out that security threats are unlikely to accelerate state-building trends in the EU. “War can equally cause a lack of unity and conflict, revealing asymmetries that usually seem politically insignificant and inconsequential”⁴¹. One way or another, the question of whether Russia's war with Ukraine will strengthen or weaken the European Union turned out to be far from rhetorical for European

³⁸ Там само.

³⁹ Там само.

⁴⁰ Monnet J. *Memoirs*. London: Colluns, 1978. P. 417; Монне Ж. Спогади. Харків: Вид-во “Фоліо”, 2017.

⁴¹ Gendhel P., Leek L., Weyns J. War and Integration The Russian Attack on Ukraine and the Institutional Development of the EU. *Journal of European Integration*. 2023. T. 45. No 3. P. 356.

experts⁴². Lukasz Kulaga drew attention to the war in Ukraine as a kind of “test” for the EU, its impact on the functioning of the entire integration project, the increasing importance of or eventual reference to the concept of stability in EU law⁴³.

It is noteworthy that since the beginning of the large-scale invasion, Western analysts and politicians have primarily discussed what the West can do for Ukraine without worsening relations with Russia. Olha Brusylovska⁴⁴ drew attention first to the discussion between Luciana Alexandra Gica and Azuolas Bagdonas. While the former emphasized the absence of legal grounds for military intervention in support of Ukraine, the latter's initial position, on the contrary, was the need for each country to assist Ukraine in the event of unprovoked aggression. In any case, an analysis of the EU's foreign policy allows us to see its radical transformation: from cautious actions against Russia and continued cooperation in strategic areas (in particular, energy) to the imposition of tough sanctions on the most profitable sectors of the Russian economy (defense, energy, transportation) and complicated access to international finance⁴⁵, which has been the subject of a separate discussion⁴⁶. Currently, analysts identify several main areas of official Brussels' involvement in the settlement of the Russian-Ukrainian war: diplomatic steps to resolve the conflict, the imposition of sanctions, and the provision of all kinds of support (financial, military, humanitarian) to Ukraine in this confrontation⁴⁷. And each of them is important.

⁴² Czachór Z. Czy wojna Rosji z Ukrainą wzmocni czy osłabi Unię Europejską? Neofunkcjonalizm versus neorealizm – zderzenie perspektyw i ujęć. *Studia Polityczne*. 2024. T. 52. Nr 1. S. 119–133.

⁴³ Kulaga Ł. Wpływ wojny na Ukrainie na budowanie odporności Unii Europejskiej. *Zeszyty Prawnicze*. 2024. Nr 24/2. S. 58.

⁴⁴ Брусиловська О. І. Російсько-українська війна: попередні уроки для ЄС та сценарії майбутнього. *Політикус: науковий журнал*. 2022. Вип. 1–2. С. 17.

⁴⁵ Горюнова Є. О. Зовнішня політика ЄС щодо російсько-української війни (2014–2022 рр.). *Політикус*. 2022. Вип. 4. С. 49.

⁴⁶ Стоян Є. О., Артеменко К. С., Пищенко О. В. Санкційна відповідь ЄС на повномасштабну війну в Україні (політико-правовий аспект). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 735–738.

⁴⁷ Романюк Н. Перспективи європейської інтеграції України в умовах агресії Росії. *Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських спільнот*: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Рівне, 9 листопада 2023 р.). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської інтеграції, 2023. С. 27.

In any case, we can talk about a change in the European geostrategic paradigm and the role of the war in Ukraine in this process. Moreover, researchers point to transformational changes in the security policy (primarily in the political and legal sphere) of the Baltic states after February 24, 2022⁴⁸.

The expert community understands European integration as a mutually beneficial movement towards each other. In early 2023, Wojciech Kopczuk, a professor at Columbia University, wrote: “We owe 40 million Ukrainians a chance to develop their country and move closer to the EU... The assistance of Western democracies to Ukraine in its current struggle and on its way to the EU will, on the one hand, positively affect the fate of 40 million Ukrainians, and on the other hand, make Europe richer and stronger in terms of security”⁴⁹.

Experts pointed out that support for Ukraine's European integration is uneven and depends on the location of the countries – high support among neighboring countries decreases with further distance from the EU's eastern borders. Oksana Kalishchuk⁵⁰, Mykola Romanov⁵¹, Olha Sukhobokova⁵², and others have drawn attention to the unprecedented political, humanitarian, and military assistance of Poland and the Baltic states, its reasons, and changes in their security programs. Among the countries of Central and Eastern Europe and the Western Balkans with the most pro-Russian position, the expert community singles out Hungary and Serbia, pointing to the regularity of conflicts between

⁴⁸ Москалюк М. Ф. Безпекова політика в умовах російсько-української війни. *Регіональні студії*. 2024. № 37. С. 58–62.

⁴⁹ Kopczuk W. Ukraine deserves what others of us in Eastern Europe got – the EU. *Supporting Ukraine: More critical than ever*. Edited by Yuriy Gorodnichenko and Vladyslav Rashkovan. London: CEPR Press, 2023. P. 126.

⁵⁰ Калішук О. М. Україна і Литва – Латвія – Естонія: російський контекст. *e Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, cultural-education, religious, economic and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 508–514.

⁵¹ Романов М. Який контррозвідувальний режим необхідний прибалтійським країнам на Східній Європі на період збройної агресії проти України. EU-NATO and the Ukrainian Status-QUO: Panel discussion (Ostroh, March 5, 2024) / Ed. Olha Balatska, Eduard Balashov, Anatoliy Khudoliy. Ostroh: Publishing House of the National University of Ostroh Academy, 2024. P. 62–67.

⁵² Сухобокова О. О. Політична та військова допомога країн Балтії у перші місяці повномасштабної російсько-української війни. *The Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, cultural-education, religious, economic and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 661–670.

Kyiv and Budapest and Zagreb⁵³. Researchers seek to explain the reasons for this geographical division and identify the following factors. First, Ukraine's neighboring countries are more interdependent: they have more economic, cultural, and historical ties than the rest of the countries, and thus are more dependent on each other for economic and social stability. Second, security: as countries have integrated into the European Union, their national borders have become European borders, which means new investments in border infrastructure and personnel, and obviously the costs of protecting European borders. A new member state in the east draws this border back and creates a security zone between the interior and exterior for these old member states. Thirdly, influence: the accession of new countries in the east automatically means a shift in the center of political gravity, shifting it exactly to the east. For Ukraine, this gives it strong allies on its western borders, despite the opposition of such geopolitical players as France and Germany⁵⁴.

4. Attempts to outline prospects

One of the most pressing and important questions facing the expert community is the prospects of Ukraine's entry into European and Euro-Atlantic structures. Before the large-scale invasion, European prospects were assessed as rather illusory. There were different reasons for this. Expressing their belief in the complexity and contradictions of Ukraine's European integration path, Oleksandr Vlasuk and Serhiy Kononenko mentioned the difficult experience of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (the UK's accession to the EU was twice suspended by France through a veto, which expressed doubt about its loyalty to the European community) and Spain (lasting more than twenty years)⁵⁵.

⁵³Рік війни за свободу: Воєнно-історичний нарис російсько-української війни (24. 02. 2022 – 24. 02. 2023) у чотирьох книгах. Книга III / Міністерство оборони України, Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. С. 13–14.

⁵⁴ Тимошук О. Г. Вплив російсько-української війни на євроінтеграційні процеси в контексті набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС: міжнародно-правовий аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. Т. 4. Ч. 3. С. 81–86.

⁵⁵ Власюк О. С., Кононенко С.В. Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни. Київ: НІСД, 2017. С. 155.

In the context of a full-scale war in Ukraine and against the background of Ukraine's application for EU membership, a number of challenges for European integration are emerging. Identifying the main problems on the European integration path is a crucial applied task for the expert community. It should be understood that these challenges may change depending on the domestic and foreign policy situation. Today, they look like this.

European integration in the context of war (after O. Krasivsky)⁵⁶

Overcoming them requires coordination of efforts at both the national and international levels, in particular by the EU and other international organizations.

It seems crucial for Ukraine to convince the EU member states of the mutual benefits of the integration process with the help of the expert community. As, for example, Professor Basil Calimon of Western

⁵⁶ Красівський О. Виклики перед Україною на шляху до європейської інтеграції в умовах війни. *Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні*: матеріали наук.-практ. конф. (м. Львів, 19 квітня 2024 р.) / упорядн.: Бунік М. З., Білшук К. М., Федорчак О. В., Худоба О. В. Львів: НУ "Львівська політехніка", 2024. С. 155.

University (Canada) has already done when he spoke of a democratic Ukraine as a prize for his partners, focusing on the economic reasons for the need for support (mineral and energy resources, agricultural land, human capital, oil and gas pipelines, and storage facilities, power plants, etc.)⁵⁷. Therefore, analyzing the readiness and challenges for the Ukrainian agricultural sector to join the EU is not so much a theoretical task as a practical one (after all, the recent grain crisis between Kyiv and Warsaw already in the context of the Russian-Ukrainian war revealed the non-rhetorical nature of these challenges).

Ukraine's homework should be to get rid of the “European sentiment” – the illusion that European and Euro-Atlantic integration will solve problems within the country overnight. Both government agencies and society need to understand that, like any other phenomenon, joining the EU has both advantages (security, improved infrastructure, European subsidies, fighting corruption, etc.) and disadvantages (outflow of young people (against the background of already tectonic migration processes), risk of deindustrialization, bureaucratization, etc.). A full and objective assessment of the complexities and risks and their understanding depends on the expert community

CONCLUSIONS

The complicated current international situation and the Russian-Ukrainian war further encourage scholars to understand the trends and priorities of Ukraine-EU cooperation in order to actually identify ways to optimize the implementation of Ukraine's European course. The expert community is convinced that Ukraine's European integration case is exceptional. The authors who spoke about the reasons for the large-scale invasion in February 2022 interpret it as an attempt to revise the security situation in Europe after 1989 and point out that it is not only an attempt to achieve Ukraine's vassalage like Belarus, but also to signal rejection of the possibility of further EU and NATO expansion to the east. Analysts agree that the consequences of the full-scale Russian- Ukrainian war are mutually exclusive: on the one hand, it has caused and continues to cause irreparable losses to Ukraine and

⁵⁷ Kalymon B. Why the West should help Ukraine win: The economic arguments. Supporting Ukraine: More critical than ever / Edited by Yuriy Gorodnichenko and Vladyslav Rashkovan. CEPR Press, 2023. P. 121–124.

Ukrainian society, and on the other hand, contrary to Russia's goals, it has stimulated and made the European vector of development unavoidable. Resisting Russia's armed aggression, Ukraine was granted the status of an EU candidate and deepened its cooperation with the EU countries. As a result of the full-scale war, Ukraine has found itself in a new role as the “frontline” of democratic Europe's defense struggle against Russian imperial aggression. At the same time, experts' opinions demonstrate the bilateral nature of the European integration process. That is why Myroslav Marynovych identified two factors that will affect the place which Ukraine can take in the European family: first, Ukraine must enter the united Europe as a full-fledged state entity that understands its identity and has an elite that is aware of national interests; second, the European Union itself is likely to be reformatted (in particular, in the direction of cultural characteristics)⁵⁸.

ABSTRACT

The article highlights and analyzes the opinions of domestic and foreign politicians and experts on the impact of the Russian-Ukrainian war on Ukraine's European integration progress. Experts point out that in the case of the Russian-Ukrainian war (as well as the creation of frozen conflicts in the former Soviet republics in general), one of Russia's motives is to prevent European and Euro-Atlantic integration. An analysis of experts' opinions has shown that the Russian-Ukrainian war has an impact on both Ukraine and the EU. According to Ukrainian and foreign authors, the current foreign policy dialogue between the EU and Ukraine is focused on the issues of Russian aggression. Experts identify the main areas of Brussels' involvement: attempts to resolve the conflict with Russia through diplomatic instruments, the application of sanctions, and the provision of financial, military, and humanitarian assistance. The process of European integration is mutually beneficial for both sides and understanding this is important for its success. The article outlines the challenges and tasks for Ukraine and the EU countries to develop a dialogue and formalize interstate relations, as identified by experts. The study argues that expert assessments and

⁵⁸ Маринович М. Європейський сентимент українців. *The Robert Schuman Foundation*. 2024. URL: <https://www.robert-shuman.eu/ua/questions-d--europe/735>

analytical studies are significant for the analysis of regional and global security challenges.

АНОТАЦІЯ

Представлено та проаналізовано думку вітчизняного та зарубіжного політикуму та експертного середовища щодо впливу російсько-української війни на євроінтеграційний поступ України. Експерти вказують, що у випадку російсько-української війни (як загалом створення заморожених конфліктів на теренах колишніх радянських республік) одним із мотивів росії є саме недопущення європейської та євроатлантичної інтеграції. Аналіз думок експертів дозволив усталити, що російсько-українська війна має вплив і на Україну, і на країни ЄС. На переконання вітчизняних та зарубіжних авторів сучасний зовнішньополітичний діалог ЄС та України фокусується довкола питань російської агресії. Експерти виділяють основні напрями залученості Брюсселя: намагання залагодити конфлікт з РФ за допомогою дипломатичних інструментів, застосування санкцій та надання фінансової, військової, гуманітарної допомоги. Процес євроінтеграції є взаємовигідним для обох сторін і розуміння цього є важливим для його успішності. Визначено окреслені експертами виклики та завдання для України та країн ЄС для розбудови діалогу та офіційного оформлення міждержавних відносин. Констатовано, що експертні оцінки та аналітичні студії мають прикладний характер і аналізують регіональні та світові безпекові виклики.

BIBLIOGRAPHY

1. Czachór Z. Czy wojna Rosji z Ukrainą wzmocni czy osłabi Unię Europejską? Neofunkcjonalizm versus neorealizm – zderzenie perspektyw i ujęć. *Studia Polityczne*. 2024. T. 52. Nr 1. S. 119–133.
2. Die Europäische Union, Russland und Eurasien: die Rückkehr der Geopolitik Winfried Schneider-Deters, Peter W. Schulze, Heinz Timmermann (Hrsg.); mit einem Geleitwort von Egon Bahr. Berlin: BWV, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2008. 656 s.
3. Gendhel P., Leek L., Weyns J. War and Integration The Russian Attack on Ukraine and the Institutional Development of the EU. *Journal of European Integration*. 2023. T. 45. No 3. P. 343–360.

4. Kalymon B. Why the West should help Ukraine win: The economic arguments. *Supporting Ukraine: More critical than ever* / Edited by Yuriy Gorodnichenko and Vladyslav Rashkovan. CEPR Press, 2023. P. 121–124.

5. Kopczuk W. Ukraine deserves what others of us in Eastern Europe got – the EU. *Supporting Ukraine: More critical than ever*. Edited by Yuriy Gorodnichenko and Vladyslav Rashkovan. London: CEPR Press, 2023. P. 125–127.

6. Kułaga Ł. Wpływ wojny na Ukrainie na budowanie odporności Unii Europejskiej. *Zeszyty Prawnicze*. 2024. Nr 24/2. S. 37–61.

7. Lang J. Jak zakończyć wojnę na Ukrainie? Scenariusze zakończenia konfliktu / redakcja Jacek Płaza. Kraków: Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, 2023. 65 s. (Raport 07/2023).

8. Monnet J. *Memoirs*. London: Colluns, 1978.

9. Opoka I. International Approaches to the Crisis in Ukraine. *Polish Journal of Political Sciences*. Warsaw 2016. Vol. 2. Issue 2. P. 73–102.

10. Partacz Cz. Historyczno-polityczne przyczyny wojny rosyjsko-ukraińskiej 2022. *Symbolas Europaeae. Studia Humanistyczne Politechniki Koszalińskiej* (2021–2023). 2024. Nr 16. S. 115–126.

11. Peace in Ukraine I: A European War. Europe Report No 256. April 2020. International Crisis Group. 30 p. URL: <https://www.google.com/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/eastern-europe/ukraine/256-peace-ukraine-i-european-war>

12. Politico. Germany tells Ukraine ‘no shortcut to EU membership as Baerbock meets Zelenskyy. URL: <https://www.politico.eu/article/annalena-baerbock-no-shortcut-ukrainian-eu-membership>

13. Premier Slovenii: ye krainy, yaki khotily b lyshyty v “zali ochikuvannia” YeS. 2022. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news-/2022/05/31/7140339/>

14. Przybylska-Maszner B. Wpływ wojny w Ukrainie na rozwój polityki bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej. *Politeja*. 2024. Nr 1 (88/1): Unia Europejska w dobie reform (2010–2023). S. 205–221.

15. Publicyści i analitycy o wejściu Ukrainy do UE i NATO: to duże wyzwanie dla Polski. URL: <https://www.pap.pl/mediaroom/publicysci-i-analitycy-o-wejsciu-ukrainy-do-ue-i-nato-duze-wyzwanie-dla-polski>

16. Snyder T. Ukraine Holds the Future. The War Between Democracy and Nihilism. *Foreign Affairs*. 2022. September – October. URL: <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/ukraine-war-democracy-nihilism-timothy-snyder>

17. Sydorenko S. *Ukraine’s Road to Candidacy: Details of the Commission Plan to Move Ukraine Closer to the UE*. URL: <https://www.google.com/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.euointegration.com.ua/eng/a>

rticles/2022/03/19/7136258/&ved=2ahUKEwjofSYiKeLAxVp_rsIHbtdOfEQFnoECAsQAg&usg=AOvVaw0OgYntH44_jWv1tyG9cAco

18. Ukraine's possible EU accession and its consequences. *Stiftung Wissenschaft und Politik* (SWP). URL: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/ukraines-possible-eu-accession-nad-its-cousequences#publication-article-60s>

19. Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000.

20. Близняк Ольга, Риков Андрій. Процес євроінтеграції України в умовах повномасштабної російсько-української війни: проблеми та перспективи. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 2 (16). С. 119–135.

21. Брусиловська О. І. Російсько-українська війна: попередні уроки для ЄС та сценарії майбутнього. *Політикус: науковий журнал*. 2022. Вип. 1–2. С. 15–22.

22. Віднянський С. Україна – Європейський Союз: новий етап взаємовідносин в умовах російсько-української війни 2014–2022 рр. *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*: міжвід. зб. наук. пр. 2022. Вип. 31. С. 10–37.

23. Вінничук О. В., Маркітантов В. Ю., Чабанов В. Г. Російська агресія як чинник європейської інтеграції України. *Політикус: науковий журнал*. 2022. Спецвипуск. С. 23–29.

24. Власюк О. С., Кононенко С. В. Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни. Київ: НІСД, 2017.

25. Галів М., Ільницький В. Характер сучасної російсько-української війни (2014–2023): вітчизняний історіографічний дискурс. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Історія*. 2023. Вип. 13/55. С. 47–73.

26. Горбатюк М. Експертне середовище Республіки Молдова про сучасні виклики та інтеграційні перспективи України в контексті російської агресії в Криму та на Донбасі. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2018. Вип. 1. С. 228–242.

27. Горюнова Є. О. Зовнішня політика ЄС щодо російсько-української війни (2014–2022 рр.). *Політикус*. 2022. Вип. 4. С. 45–51.

28. Гришко В. І., Киричук Б. С. Євроінтеграція як запорука післявоєнного відновлення України: актуальні проблеми та перспективи розвитку. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С. 30–36.

29. Гуменюк Тетяна Іванівна. Євроінтеграція України в умовах війни: діалог та рівень підтримки державами ЄС. *Правова політика України: історія та сучасність*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Житомир, 6 жовтня 2023 р.). Житомир: Житомирська політехніка, 2023. С. 30–33.

30. Дір І. Ю. Євроінтеграція України на сучасному етапі: постановка проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2–4. С. 179–183.

31. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>

32. Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських спільнот: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.) / Українська асоціація викладачів і дослідників європейської інтеграції. Київ, 2023.

33. Заремко К. Від країни-невидимки до топ-пріоритету ЄС: еволюція відносин України та ЄС очима експертів. URL: https://www.google.com/url?esrc=s&q=&rxct=j&sa=U&url=https://neweurope.org.ua/uk/analytics/vid-krayiny-nevydymky-do-top-priorytetu-yes-evolyutsi-ya-vidnosyn-ukra-yiny-ta-yes-ochyma-ekspertiv/&ved=2ahUKEwjyaaCC-moGKAxUOh_0H-HacRELoQFnoECAQQAg&usg=AOvVaw2-wboCaZA-Wnlwe5MabAePj

34. Калакура О. Етнополітичні дослідження системи наукового осмислення уроків війни російської федерації проти України. *Наука і освіта в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки*. Том II. / Ред.: В. Ільницький, М. Галів. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім “Гельветика”, 2024. С. 235–238.

35. Калінічева Г. Європейські цінності як чинник консолідації українського суспільства в умовах російсько-української війни. *Європейські історичні студії*. 2024. № 28. С. 84–102.

36. Калішук О. М. Україна і Литва – Латвія – Естонія: російський контекст. *e Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, cultural-education, religious, economic and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 508–514.

37. Кармазіна М., Бевз Т., Ротар Л., Нападиста В. Виклики й інтеграційні перспективи України в контексті російської агресії в Криму та Донбасі: аналіз оцінок зарубіжних аналітиків і експертів. Київ: ІПіЕНД ім. і. Ф. Кураса НАН України, 2017.

38. Киридон А., Троян С. Метапростори російсько-української війни в причинно-наслідковій парадигмі. *Російсько-українська війна. Енциклопедичний глосарій* / Упорядники: д. і. н., проф. А. Киридон, к. і. н., доц. А. Іваненко; за заг. ред. д. і. н., проф. А. Киридон. Київ: Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво”, 2024. Вип. 1. С. 65–90.

39. Киридон А., Троян С. Цивілізаційна війна 2014–2022: національно-визвольна війна України ХХІ століття (теоретичний дискурс). *The Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, political, cultural-*

educational, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. P. 523–534.

40. Козловець М. А. Вплив російсько-української війни на світовий порядок. *Україна в умовах формування нового світового порядку*: зб. матеріалів XXXV Харків. політ. читань (м. Харків, 28 квітня 2023 р.) ю М-во освіти і науки України, Нац. юр. ун-т ім. Ярослава Мудрого; Харків. Асоц. Політологів. Харків: Право, 2023. С. 20–25.

41. Красівський О. Виклики перед Україною на шляху до європейської інтеграції в умовах війни. *Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні*: матеріали наук.-практ. конф. (м. Львів, 19 квітня 2024 р.) / упорядн.: Бунік М. З., Білішук К. М., Федорчак О. В., Худоба О. В. Львів: НУ “Львівська політехніка”, 2024. С. 155–158.

42. Макаренко Н. А. Нові перспективи вступу України до Європейського Союзу: вплив російсько-української війни 2022 року на євроінтеграцію. *Аналітико-порівняльне правознавство: електронне наукове видання*. 2022. № 1. С. 366–369.

43. Маринович М. Європейський сентимент українців. URL: <https://www.robert-shuman.eu/ua/questions-d-europe/735>

44. Марчук В. Європейська інтеграція України: політичний і безпековий виміри. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. 2023. Вип. 17. С. 106–114.

45. Москалюк М. Ф. Безпекова політика в умовах російсько-української війни. *Регіональні студії*. 2024. № 37. С. 58–62.

46. Мустафазаде Парвана Тельман. Позиція Азербайджану в російсько-українській війні. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph.* Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. С. 1006–1009.

47. Пашков М. Російсько-український конфлікт: фактор відчуження. *Агора*. 2015. Вип. 15: Російсько-українські відносини: від травм та конфліктів до примирення та співучасті. С. 21–26.

48. Пашков Михайло. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи: Аналітична доповідь. Грудень 2022 р. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTA-7.pdf>

49. Резнік О. Євроінтеграційні прагнення українці: від амбівалентності до увиразнення. URL: <https://dif.org.ua/article/evrointegratsiyni-pragnennya-ukraintsiv-vid-ambivalentnosti-do-uviraznennya>

50. Рік війни за свободу: Воєнно-історичний нарис російсько-української війни (24. 02. 2022 – 24. 02. 2023) у чотирьох книгах. Книга III / Міністерство оборони України, Апарат Головнокомандувача Збройних Сил України, Генеральний штаб Збройних Сил України та Центр досліджень воєнної історії Збройних Сил України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023.

51. Романов М. Який контррозвідувальний режим необхідний прибалтійським країнам на Східній Європі на період збройної агресії проти України. EU-NATO and the Ukrainian Status-QUO: Panel discussion (Ostroh, March 5, 2024) / Ed. Olha Balatska, Eduard Balashov, Anatoliy Khudoliy. Ostroh: Publishing House of the National University of Ostroh Academy, 2024. P. 62–67.

52. Романюк Н. Перспективи європейської інтеграції України в умовах агресії Росії. *Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських спільнот*: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Рівне, 9 листопада 2023 р.). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської інтеграції, 2023. С. 27–33.

53. Романюк Наталія, Нечипорук Валентина. Перспективи членства України в ЄС в контексті російської агресії. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. № 3 (14). С. 44–60.

54. Стоян Є. О., Артеменко К. С., Пищенко О. В. Санкційна відповідь ЄС на повномасштабну війну в Україні (політико-правовий аспект). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 735–738.

55. Стоян Є. О., Артеменко К. С., Пищенко О. В. Санкційна відповідь ЄС на повномасштабну війну в Україні (політико-правовий аспект). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 735–738.

56. Сухобокова О. О. Політична та військова допомога країн Балтії у перші місяці повномасштабної російсько-української війни. *The Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, cultural-education, religious, economic and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 661–670.

57. Тимошук О. Г. Вплив російсько-української війни на євроінтеграційні процеси в контексті набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС: міжнародно-правовий аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. Т. 4, ч. 3. С. 81–86.

58. Тишкевич І. Сценарії завершення війни. 2023. URL: <https://uifuture.org/publications/sczenariyi-zavershennya-vijny-v-uif-prezentuvaly-dopovid-shhodo-togo-koly-ta-za-yakyh-umov-v-ukrayini-mozhlyve-zavershennya-vijny/>

59. Тишкун Ю. Я., Процько Д. А. Російсько-українська війна в призмі сучасних критичних подій міжнародних теорій міжнародних відносин. *Політичне життя = Political Life*. 2022. № 2. С. 48–55.

60. Тодоров І. Я. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність: навч. посібн. Ужгород: ТОВ “РІК-У”, 2022.

61. Центр “Нова Європа”. Кандидат Check–1: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. URL: <https://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-de-ukrayina-perebuvaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatstva/>

62. Центр “Нова Європа”. Кандидат Check–2: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. URL: <https://neweurope.org.ua/visual-materials/13214/>

63. Центр “Нова Європа”. Кандидат Check–2: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. URL: <https://neweurope.org.ua/analytics/kandydat-check-3-de-ukrayina-perebuvaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatst>

64. Чубенко Я. В., Олещенко В. Ю. Євроінтеграція України в умовах повномасштабної російсько-української війни: історія і сучасність. *Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23 лютого 2024 р.). Київ, 2024. С. 160–163.

REFERENCES

1. Czachór Z. Czy wojna Rosji z Ukrainą wzmocni czy osłabi Unię Europejską? Neofunkcjonalizm versus neorealizm – zderzenie perspektyw i ujęć. *Studia Polityczne*. 2024. T. 52. Nr 1. S. 119–133. [in Polish].

2. Die Europäische Union, Russland und Eurasien: die Rückkehr der Geopolitik Winfried Schneider-Deters, Peter W. Schulze, Heinz Timmermann (Hrsg.); mit einem Geleitwort von Egon Bahr. Berlin: BWV, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2008. 656 s. [in German].

3. Gendhel P., Leek L., Weyns J. War and Integration The Russian Attack on Ukraine and the Institutional Development of the EU. *Journal of European Integration*. 2023. T. 45. No 3. P. 343–360. [in English].

4. Kalyon B. Why the West should help Ukraine win: The economic arguments. *Supporting Ukraine: More critical than ever* / Edited by Yuriy Gorodnichenko and Vladyslav Rashkovan. CEPR Press, 2023. P. 121–124. [in English].

5. Kopczuk W. Ukraine deserves what others of us in Eastern Europe got – the EU. *Supporting Ukraine: More critical than ever*. Edited by Yuriy Gorodnichenko and Vladyslav Rashkovan. London: CEPR Press, 2023. P. 125–127. [in English].

6. Kułaga Ł. Wpływ wojny na Ukrainie na budowanie odporności Unii Europejskiej. *Zeszyty Prawnicze*. 2024. Nr 24/2. S. 37–61. [in Polish].

7. Lang J. Jak zakończyć wojnę na Ukrainie? Scenariusze zakończenia konfliktu / redakcje Jacek Płaza. Kraków: Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, 2023. (Raport 07/2023). [in Polish].

8. Monnet J. *Memoirs*. London: Colluns, 1978. [in English].

9. Opoka I. International Approaches to the Crisis in Ukraine. *Polish Journal of Political Sciences*. Warsaw 2016. Vol. 2. Issue 2. P. 73–102. [in English].

10. Partacz Cz. Historyczno-polityczne przyczyny wojny rosyjsko-ukraińskiej 2022. *Symbolas Europaeae. Studia Humanistyczne Politechniki Koszalińskiej* (2021–2023). 2024. Nr 16. S. 115–126. [in English].

11. Peace in Ukraine I: A European War. Europe Report No 256. April 2020. International Crisis Group. 30 p. URL: <https://www.google.com/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/eastern-europe/ukraine/256-peace-ukraine-i-european-war> [in English].

12. Politico. Germany tells Ukraine ‘no shortcut to EU membership as Baerbock meets Zelenskyy. URL: <https://www.politico.eu/article/annalena-baerbock-no-shortcut-ukrainian-eu-membership> [in English].

13. Premier Slovenii: ye krainy, yaki khotily b lyshyty v “zali ochikuvannia” YeS. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/31/7140339/> [in Ukrainian].

14. Przybylska-Maszner B. Wpływ wojny w Ukrainie na rozwój polityki bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej. *Politeja*. 2024. Nr 1 (88/1): Unia Europejska w dobie reform (2010–2023). S. 205–221. [in Polish].

15. Publicyści i analitycy o wejściu Ukrainy do UE i NATO: to duże wyzwanie dla Polski. URL: <https://www.pap.pl/mediaroom/publicysci-i-analitycy-o-wejsciu-ukrainy-do-ue-i-nato-duze-wyzwanie-dla-polski> [in Polish].

16. Snyder T. Ukraine Holds the Future. The War Between Democracy and Nihilism. *Foreign Affairs*. 2022. September – October. URL: <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/ukraine-war-democracy-nihilism-timothy-snyder> [in English].

17. Sydorenko S. *Ukraine’s Road to Candidacy: Details of the Commission Plan to Move Ukraine Closer to the UE*. URL: https://www.google.com/url?esrc=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://www.eurointegration.com.ua/eng/articles/2022/03/19/7136258/&ved=2ahUKEwjofSYiKeLAXVp_rslHbtdOfEQFnoECAsQAg&usg=AOvVaw0OgYntH44_jWv1tyG9cAco [in English].

18. Ukraine’s possible EU accession and its consequences. *Stiftung Wissenschaft und Politik* (SWP). URL: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/ukraines-possible-eu-accession-nad-its-cousequences#publication-article-60s> [in English].

19. Bzhezynskyi Z. *Velyka shakhivnytsia*. Lviv – Ivano-Frankivsk: Lileia-NV, 2000. [in Ukrainian].

20. Blyzniak O., Rykov A. Protses yevrointehratsii Ukrainy v umovakh povnomasshtabnoi rosiisko-ukrainskoi viiny: problemy ta perspektyvy. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*. 2023. № 2 (16). S. 119–135. [in Ukrainian].

21. Brusylovska O. I. Rosiisko-ukrainska viina: poperedni uroky dlia YeS ta stsenarii maibutnoho. *Politykus: naukovyi zhurnal*. 2022. Vyp. 1–2. S. 15–22. [in Ukrainian].
22. Vidnianskyi S. Ukraina – Yevropeyskyi Soiuz: novyi etap vzaiemovidnosyn v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny 2014–2022 rr. *Mizhnarodni zviazky Ukrainy: naukovi poshuky i znakhidky*. 2022. Vyp. 31. S. 10–37. [in Ukrainian].
23. Vinnychuk O. V., Markitantov V. Yu., Chabanov V. H. Rosiiska ahresiia yak chynnyk yevropeiskoi intehtratsii Ukrainy. *Politykus: naukovyi zhurnal*. 2022. Spetsvyypusk. S. 23–29. [in Ukrainian].
24. Vlasiuk O. S., Kononenko S.V. *Kremlivska ahresiia proty Ukrainy: rozдумы v kontekstiviiny*. Kyiv: NISD, 2017. [in Ukrainian].
25. Haliv M., Ilnytskyi V. Kharakter suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2023): vitchyzniani istoriohrafichni dyskurs. *Problemy humanitarnykh nauk: zb. nauk. pr. Drohobyskoho derzhavnogo pedahohichnoho uniyeversytetu imeni Ivana Franka. Istoriia*. 2023. Vyp. 13/55. S. 47–73. [in Ukrainian].
26. Horbatiuk M. Ekspertne seredovyshche Respubliky Moldova pro suchasni vyklyky ta intehtratsiini perspektyvy Ukrainy v konteksti rosiiskoi ahresii v Krymu ta na Donbasi. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*. 2018. Vyp. 1. S. 228–242. [in Ukrainian].
27. Horiunova Ye. O. Zovnishnia polityka YeS shchodo rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2022 rr.). *Politykus*. 2022. Vyp. 4. S. 45–51. [in Ukrainian].
28. Hryshko V. I., Kyrychuk B. S. Yevrointegratsiia yak zaporuka pislavoiennoho vidnovlennia Ukrainy: aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. 2022. № 4. Ch. 1. S. 30–36. [in Ukrainian].
29. Humeniuk T. I. Yevrointehtratsiia Ukrainy v umovakh viiny: dialoh ta riven pidtrymky derzhavamy YeS. *Pravova polityka Ukrainy: istoriia ta suchasnist: materialy IV Vseukr. nauk-prakt. seminaru (m. Zhytomyr, 6 zhovtnia 2023 r.)*. Zhytomyr: Zhytomyrska politekhnika, 2023. S. 30–33. [in Ukrainian].
30. Dir I. Yu. Yevroitehtratsiia Ukrainy na suchasnomu etapi: postanovka prblemy. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2022. № 2–4. S. 179–183. [in Ukrainian].
31. Ievrointehtratsiia v umovakh viiny: vyklyky i perspektyvy. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf> [in Ukrainian].
32. Ievropeiska intehtratsiia Ukrainy v umovakh viiny Rosii proty Ukrainy: rol akademichnykh ta hromadskykh spilnot: Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Rivne, 09 lystopada

2023 r.) / Ukrainska asotsiatsiia vykladachiv i doslidnykiv yevropeiskoi intehratsii. Kyiv, 2023. [in Ukrainian].

33. Zaremko K. Vid krainy-nevydymky do top-priorytetu YeS: evoliutsiia vidnosyn Ukrainy ta YeS ochyma ekspertiv. URL: https://www.google.com/url?src=s&q=&rct=j&sa=U&url=https://neweurope.org.ua/uk/analytics/vid-kraiiny-nevydymky-do-top-priorytetu-yes-evolyutsiya-vidnosyn-ukrayiny-ta-yes-ochyma-ekspertiv/&ved=2ahUKEwjyjaCCmoGKAxUOh_OHHacRELoQFnoC-AQQAg&usg=AOvVaw2-wboCaZAWnlwe5MabAePj [in Ukrainian].

34. Kalakura O. Etnopolitychni doslidzhennia systemy naukovoho osmyslennia urokiv viiny rosiiskoi federatsii proty Ukrainy. *Nauka i osvita v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: vyklyky ta zavdannia v konteksti natsionalnoi bezpeky*. Tom II. / Red.: V. Ilnytskyi, M. Haliv. Kyiv – Drohobych – Lviv – Pereiaslav – Uzhhorod – Zaporizhzhia: Vydavnychiy dim “Helvetika”, 2024. S. 235–238. [in Ukrainian].

35. Kalinicheva H. Yevropeiski tsinnosti yak chynnyk konsolidatsii ukrainskoho suspilstva v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. *Yevropeiski istorychni studii*. 2024. № 28. S. 84–102. [in Ukrainian].

36. Kalishchuk O. M. Ukraina i Lytva – Latvii – Estonii: rosiiskyi kontekst. *Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, cultural-education, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 508–514. [in Ukrainian].

37. Karmazina M., Bezv T., Rotar L., Napadysta V. *Vyklyky i intehratsiini perspektivy Ukrainy v konteksti rosiiskoi ahresii v Krymu ta Donbasi: analiz otsinok zarubizhnykh analitykiv i ekspertiv*. Kyiv: IPIEND im. i. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2017. [in Ukrainian].

38. Kyrydon A., Troian S. Metaprostory rosiisko-ukrainskoi viiny v prychynno-naslidkoaii paradyhmi. *Rosiisko-ukrainska viina. Entsyklopedychnyi hlosarii* / Uporiadnyky: d. i. n., prof. A. Kyrydon, k. i. n., dots. A. Ivanenko; za zah. red. d. i. n., prof. A. Kyrydon. Kyiv: Derzhavna naukova ustanova “Entsyklopedychne vydavnytstvo”, 2024. Vyp. 1. S. 65–90. [in Ukrainian].

39. Kyrydon A., Troian S. Tsyvilizatsiina viina 2014–2022: natsionalno-vyzvolna viina Ukrainy KhKhI stolittia (teoretychnyi dyskurs). *The Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. P. 523–534. [in Ukrainian].

40. Kozlovets M. A. Vplyv rosiisko-ukrainskoi viiny na svitovy poriadok. *Ukraina v umovakh formuvannia novoho svitovoho poriadku: zb. materialiv XXXV Kharkiv. polit. chytan (m. Kharkiv, 28 kvitnia 2023 r.)*. Kharkiv: Pravo, 2023. S. 20–25. [in Ukrainian].

41. Krasivskyi O. Vyklyky pered Ukrainoiu na shliakhu do yevropeiskoi intehratsii v umovakh viiny. *Yevropeiska intehratsiia ta ttransformatsiia publichnoho vriaduvannia v Ukraini: materialy nauk.-prakt. konf. (m. Lviv, 19 kvitnia 2024 r.)* / uporiadn.: Bunyk M. Z., Blishchuk K. M., Fedorchak O. V.,

Khudoba O. V. Lviv: NU “Lvivska politehnika”, 2024. S. 155–158. [in Ukrainian].

42. Makarenko N. A. Novi perspektyvy vstupu Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu: vplyv rosiisko-ukrainskoi viiny 2022 roku na yevrointehratsiiu. *Analityko-porivnialne pravoznnavstvo: elektronne naukovye vydannia*. 2022. № 1. S. 366–369. [in Ukrainian].

43. Marynovych M. Yevropeyskyi sentyment ukrainsiv. URL: <https://www.robert-shuman.eu/ua/questions-d--europe/735> [in Ukrainian].

44. Marchuk V. Yevropeiska intehratsiia Ukrainy: politychnyi i bezpekovi vymiry. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Serii: Politolohiia*. 2023. Vyp. 17. S. 106–114. [in Ukrainian].

45. Moskaliuk M. F. Bezpekova polityka v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. *Rehionalni studii*. 2024. № 37. S. 58–62. [in Ukrainian].

46. Mustafazade Parvana Telman. Pozytsiia Azerbaidzhanu v rosiisko-ukrainskii viini. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. S. 1006–1009. [in Ukrainian].

47. Pashkov M. Rosiisko-ukrainskyi konflikt: faktor vidchuzhennia. *Ahora*. 2015. Vyp. 15: *Rosiisko-ukrainski vidnosyny: vid travm ta konfliktiv do prymyrennia ta spivuchasti*. S. 21–26. [in Ukrainian].

48. Pashkov M. Yevrointehratsiia v umovakh viiny: vyklyky i perspektyvy: *Analitychna dopovid*. Hruden 2022 r. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTA-7.pdf> [in Ukrainian].

49. Reznik O. Yevrointehratsiini prahnnia ukrainsi: vid ambivalentnosti do uvyraznennia. URL: <https://dif.org.ua/article/evrointegratsiyni-prahnnia-ukrainsiv-vid-ambivalentnosti-do-uvyraznennia>

50. *Rik viiny za svobodu: Voienno-istorychnyi narys rosiisko-ukrainskoi viiny (24.02.2022 – 24.02.2023) u chotyrokh knyakh. Knyha III* / Ministerstvo oborony Ukrainy, Aparat Holovnokomanduvacha Zbroinykh Syl Ukrainy, Heneralnyi shtab Zbroinykh Syl Ukrainy ta Tsentr doslidzhen voiennoi istorii Zbroinykh Syl Ukrainy. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K, 2023. [in Ukrainian].

51. Romanov M. Yakyi kontrozvidualnyi rezhym neobkhidnyi prybaltiiskym krainam na Skhidnoi Yevropy na period zbroinoi ahresii proty Ukrainy. *EU-NATO and the Ukrainian Status-QUO: Panel discussion (Ostroh, March 5, 2024)* / Ed. Olha Balatska, Eduard Balashov, Anatolii Khudoliy. Ostroh: Publishing House of the National University of Ostroh Academy, 2024. P. 62–67. [in Ukrainian].

52. Romaniuk N. Perspektyvy yevropeiskoi intehratsii Ukrainy v umovakh ahresii Rosii. *Yevropeiska intehratsiia Ukrainy v umovakh viiny Rosii proty Ukrainy: rol akademichnykh ta hromadskykh spilnot: zb.*

materialiv Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (m. Rivne, 9 lystopada 2023 r.). Kyiv: Ukrainska Asotsiatsiia Vykladachiv i Doslidnykiv Yevropeiskoi intehtsatsii, 2023. S. 27–33. [in Ukrainian].

53. Romaniuk N., Nechyporuk V. Perspektyvy chlenstva Ukrainy v YeS v konteksti rosiiskoi ahresii. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*. 2022. № 3 (14). S. 44–60. [in Ukrainian].

54. Stoian Ye. O., Artemenko K. S., Pyshenkova O. V. Sanktsiina vidpovid YeS na povnomasshtabnu viinu v Ukraini (polityko-pravovy aspekt). *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. 2023. № 4. S. 735–738. [in Ukrainian].

55. Stoian Ye. O., Artemenko K. S., Pyshenkova. Sanktsiina vidpovid YeS na povnomasshtabnu viinu v Ukraini (polityko-pravovy aspekt). *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. 2023. № 4. S. 735–738. [in Ukrainian].

56. Sukhobokova O. O. Politychna ta viiskova dopomoha krain Baltii u pershi misiatsi povnomasshtabnoi rosiisko-ukrainskoi viiny. *The Russian-Ukrainian War (2014–2022): historical, cultural-education, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 661–670. [in Ukrainian].

57. Tymoshchuk O. H. Vplyv rosiisko-ukrainskoi viiny na yevrointehtsatsiini protsesy v konteksti nabuttia Ukrainoiu statusu kandydata v chleny YeS: mizhnarodno-pravovy aspekt. *Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys*. 2022. T. 4, ch. 3. S. 81–86. [in Ukrainian].

58. Tyshkevych I. Stsenarii zavershennia viiny. 2023. URL: <https://uifuture.org/publications/sczenariyi-zavershennya-viiny-v-uif-prezentuvaly-dopovid-shhodo-togo-koly-ta-za-yakyh-umov-v-ukrayini-mozhlyve-zavershennya-viiny/> [in Ukrainian].

59. Tyshkun Yu. Ya., Protsko D. A. Rosiisko-ukrainska viina v pryzmi suchasnykh krytychnykh podii mizhnarodnykh teorii mizhnarodnykh vidnosyn. *Politychne zhyttia – Political Life*. 2022. № 2. C. 48–55. [in Ukrainian].

60. Todorov I. Ya. *Yevroatlantychna intehtsatsiia Ukrainy. Istoriia ta suchasnist: navch. posibn*. Uzhhorod: TOV “RIK-U”, 2022. [in Ukrainian].

61. Tsentr “Nova Yevropa”. Kandydat Check–1: de Ukraina perebuvaie u vykonanni semy rekomendatsii YeS shchodo kandydatstva. URL: <https://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-de-ukrayina-perebu-vaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatstva/> [in Ukrainian].

62. Tsentr “Nova Yevropa”. Kandydat Check–2: de Ukraina perebuvaie u vykonanni semy rekomendatsii YeS shchodo kandydatstva. URL: <https://neweurope.org.ua/visual-materials/13214/> [in Ukrainian].

63. Tsentr “Nova Yevropa”. Kandydat Check–2: de Ukraina perebuvaie u vykonanni semy rekomendatsii YeS shchodo kandydatstva. URL: <https://neweurope.org.ua/analytics/kandydat-check-3-de-ukrayina-perebu-vaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatst> [in Ukrainian].

64. Chubenko Ya. V., Oleshchenko V. Yu. Yevrointehratsiia Ukrainy v umovakh povnomasshtabnoi rosiisko-ukrainskoi viiny: istoriia i suchasnist. *Pravova paradyhma vidnovlennia Ukrainy: problemy ta perspektyvy: Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 23 liutoho 2024 r.)*. Kyiv, 2024. S. 160–163. [in Ukrainian].

Information about the author:

Kalishchuk O. M.,

Doctor of Historical Sciences, Professor,
Professor at the Department of World History,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
24, Shopena Str., Lutsk, Ukraine, 43000 (kalishchuk.oxana@vnu.edu.ua)

Інформація про автора:

Каліщук О. М.,

докторка історичних наук, професорка,
професорка кафедри всесвітньої історії,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
вул. Шопена, 24, м. Луцьк, Україна, 43000 (kalishchuk.oxana@vnu.edu.ua)